Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 2 No. 1 (2025) · "Raqamli iqtisodiyot sharoitida hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va yuqori i... DOI: 10.5281/zenodo.24317388

3. **Barber, M., & Desai, A. (2020).** *Econometric methods in agricultural economics: A practical approach.* Journal of Economic Modelling, 27(4), 340-355. https://doi.org/10.1016/j.econmod.2020.01.015
4. **O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. (2023).** *Qishloq xo'jaligi sektori bo'yicha statistik ma'lumotlar.* Toshkent, O'zbekiston.
5. **Sultanov, S., & Karimov, B. (2018).** *Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti va uning o'sish omillari.* Qishloq xo'jaligi ilmiy-texnikasi, 13(1), 60-73.
6. **OECD. (2021).** *Agricultural policies and their impact on rural development.* Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). https://www.oecd.org/agr

EKONOMETRIKA FANINI O'QITISHDA INNAVATSION USULLARNI QO'LLASH

Iskandarov Davlatbek
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Andijon fakulteti O'qituvchisi.
idavlatbek15@gmail.com
Joylovova Marjona Abdunazar qizi
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Andijon fakulteti "Buxgalteriya hisobi va audit"
yo'nalishi 2-bosqich talabasi
marjonaabdunazarovna7@gmail.com

***Annotatsiya**: Ushbu ilmiy maqola, ekonometrika fanini o'qitishda innovatsion usullarni qo'llashning ahamiyati va ularni ta'lim jarayonida qanday samarali ishlatish mumkinligi haqida bo'ladi. Maqolada an'anaviy o'qitish metodlari bilan zamonaviy texnologiyalarni integratsiyalash orqali ta'lim sifatini oshirish yo'llari ko'rib chiqiladi. O'qituvchilar va talabalar uchun innovatsion vositalar, masalan, statistik dasturlar (SPSS, R, STATA) va interaktiv onlayn platformalar haqida tavsiyalar beriladi. Maqola iqtisodiy tahlil va statistik metodlarni o'rgatishda innovatsion yondashuvlarning samaradorligini o'rganadi va iqtisodiy ta'limni zamonaviy talablarga moslashtirish imkoniyatlarini ko'rib chiqadi.*

Kalit so'zlar: innovatsion usullar, ekonometrika, o'qitish metodlari, zamonaviy texnologiyalar, ta'lim jarayoni, statistik dasturlar, SPSS, R, STATA, interaktiv platformalar, o'qituvchilar, talabalar, o'quv jarayoni, iqtisodiy tahlil, statistik metodlar,

Published: 24.05.2025
Cite this article: Iskandarov Davlatbek, Joylovova Marjona Abdunazar qizi (2025). Ekonometrika fanini o'qitishda innavatsion usullarni qo'llash. Emro Science and Education, 2(1). https://doi.org/10.5281/zenodo.24317388
© 2025 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

interaktiv ta'lim, o'quv metodologiyasi, ta'lim samaradorligi, axborot texnologiyalari, o'qitish innovatsiyasi, ta'limning sifatini oshirish.

Аннотация: Данная научная статья посвящена важности применения инновационных методов в преподавании эконометрики и тому, как они могут быть эффективно использованы в образовательном процессе. В статье рассматриваются способы интеграции современных технологий с традиционными методами преподавания для улучшения качества образования. Преподавателям и студентам даются рекомендации по использованию инновационных инструментов, таких как статистическое программное обеспечение (SPSS, R, STATA) и интерактивные онлайн-платформы. Статья исследует эффективность инновационных подходов в преподавании экономического анализа и статистических методов и обсуждает возможности адаптации экономического образования к современным требованиям.

Ключевые слова: инновационные методы, эконометрика, методы преподавания, современные технологии, образовательный процесс, статистическое программное обеспечение, SPSS, R, STATA, интерактивные платформы, преподаватели, студенты, учебный процесс, экономический анализ, статистические методы, интерактивное обучение, методология преподавания, качество образования, информационные технологии, инновации в преподавании, улучшение качества.

Annotation: This scientific article focuses on the importance of applying innovative methods in teaching econometrics and how they can be effectively utilized in the educational process. The paper explores ways to integrate modern technologies with traditional teaching methods to improve the quality of education. Recommendations are provided for educators and students on the use of innovative tools such as statistical software (SPSS, R, STATA) and interactive online platforms. The article examines the effectiveness of innovative approaches in teaching economic analysis and statistical methods and discusses the possibilities of aligning economic education with modern requirements.

Keywords: innovative methods, econometrics, teaching methods, modern technologies, educational process, statistical software, SPSS, R, STATA, interactive platforms, educators, students, teaching process, economic analysis, statistical methods, interactive learning, teaching methodology, educational quality, information technologies, teaching innovation, quality improvement.

Ekonometrika fani iqtisodiy jarayonlarni matematik va statistik metodlar yordamida tahlil qilishga qaratilgan ilmiy soha bo‘lib, u iqtisodiy nazariyalarni

tekshirish, iqtisodiy ma'lumotlardan asoslangan prognozlar berish, va iqtisodiy siyosatlarni baholashda muhim vosita hisoblanadi. Ekonometrikaning yordamida biz real dunyoda yuz berayotgan iqtisodiy hodisalarni matematik modellar asosida tushunishga harakat qilamiz. Masalan, iqtisodiy o‘sish, inflyatsiya, ishsizlik va boshqa makroiqtisodiy ko‘rsatkichlar o‘rtasidagi bog‘liqlikni aniqlashda ekonometrika muhim rol o‘ynaydi.

Ekonometrika fanining ilmiy va amaliy ahamiyati shundaki, u iqtisodiyotning barcha sohalarida keng qo‘llaniladi-makroiqtisodiyotda davlatning iqtisodiy siyosatini baholash, mikroiqtisodiyotda esa firmalar va iste'molchilarning qarorlarini o‘rganishda. Shu sababli, ekonometrika o‘qitish ham juda muhim va talabalar uchun samarali bilimlarni shakllantirishni talab qiladi.

So‘nggi yillarda ta'lim sohasida innovatsion metodlarning qo‘llanilishi tobora kengaymoqda. Texnologiyalarning rivojlanishi bilan, o‘qitish metodlari ham o‘zgarib, ko‘plab yangi yondashuvlar ishlab chiqildi. Ekonometrika fani ham bu o‘zgarishlardan chetda qolmaydi. Bugungi kunda talabalar faqatgina darsliklarga tayanib qolmasdan, amaliyotga asoslangan, texnologiyalar yordamida o‘qishadi. Innovatsion usullar, masalan, onlayn platformalar, interaktiv darslar va statistik tahlil dasturlarini o‘rgatish, ekonometrika fanini o‘qitishda talabalar uchun samarali natijalar beradi. Bu metodlar ta'lim jarayonini interaktiv va amaliy qilishga yordam beradi. Innovatsion metodlar yordamida talabalar iqtisodiy tahlilni yanada chuqurroq o‘rganishadi. Masalan, real vaqt rejimida o‘zgargan iqtisodiy ko‘rsatkichlar asosida modellarga tuzatishlar kiritish, prognozlar berish kabi amaliy ko‘nikmalarni rivojlantirish mumkin. Innovatsion usullar, shuningdek, statistik dasturlarni o‘rgatishda ham katta ahamiyatga ega bo‘lib, talabalar ularga maqolaning asoslangan qarorlar qabul qilishni o‘rganishadi. Innovatsion metodlar yordamida ekonometrika fani o‘qitilsa, talabalar nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko‘nikmalarni ham egallashadi, bu esa ularning iqtisodiy jarayonlarni to‘g‘ri tahlil qilish qobiliyatini oshiradi. Ekonometrika fanini o‘qitishda an'anaviy usullar, ya'ni darsliklar, ma'ruzalar, va klassik o‘quv materiallari yordamida talabalar asosan nazariy bilimlarni olishadi.

An'anaviy metodlar o‘qitish jarayonida talabalar bilan interaktiv aloqani yaratishga qaratilmagan va ular ko‘pincha o‘quvchilarni iqtisodiy tahlilni amaliy tarzda bajarishga o‘rgatishda cheklovlarga ega. Bu usullar orasida darsliklardan foydalanish, ma'ruzalar o‘qish, statistik formulalarni o‘rganish, va matematik modellarni qo‘llash kabi jarayonlar mavjud.An'anaviy metodlar ko‘p hollarda tizimli bo‘lmagan va talabalar uchun amaliy mashg‘ulotlarni o‘z ichiga olmaydi. Talabalar, asosan, iqtisodiy nazariyalar va ularning statistik tahlillarini o‘rganishga qaratilgan bilimlar bilan

cheklanib qolishadi. Shuning uchun, bu metodlar iqtisodiy jarayonlarni to‘g‘ri tahlil qilishda va prognozlar berishda yetarlicha samarali bo‘lmaydi.An'anaviy usullarni qo‘llashda bir nechta muammolar mavjud:

✓ Tez o‘zgarayotgan iqtisodiy sharoitlar: An'anaviy metodlar ko‘pincha real vaqt rejimida yuz berayotgan iqtisodiy o‘zgarishlarni aks ettira olmaydi. Bu esa talabalarni amaliy tahlil qilishda qiyinchiliklarga olib keladi.

✓ Amaliy mashg‘ulotlarning yetishmasligi: Talabalar iqtisodiy ma'lumotlarni faqat nazariy asosda o‘rganadi, lekin haqiqiy ma'lumotlarga asoslangan amaliy mashg‘ulotlar etishmaydi.

✓ Talabalar o‘rtasida passiv ishtirok: An'anaviy darslarda talabalar faqat auditoriyada eshituvchi rolini o‘ynaydi va ularga iqtisodiy tahlil qilishda faol qatnashish imkoniyati kamayadi.

An'anaviy metodlar iqtisodiy tahlil qilishni o‘rgatishning cheklangan yondashuvidir. Talabalar faqatgina matematik modellarga asoslangan statistik tahlillarni o‘rganishadi, ammo ular iqtisodiy jarayonlarni tushunishda, statistik dasturlardan foydalanishda, va real hayotdagi ma'lumotlarni tahlil qilishda yetarli amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘lmaydi. Masalan, talabalar iqtisodiy o‘sish va ishsizlik o‘rtasidagi bog‘liqlikni statistik modellar orqali tahlil qilgan bo‘lsalar ham, ularni real hayotdagi iqtisodiy holatlar bilan solishtirish va shunga mos tahlil qilishda qiynalishlari mumkin. An'anaviy metodlarda talabalarga faqatgina statistik formulalar, matematik modellar va iqtisodiy nazariyalar o‘rgatiladi. Bunday yondashuvlar talabalar uchun iqtisodiy tizimlarning haqiqiy dunyodagi ishlashini tushunishga yordam bermaydi. Shu sababli, bu metodlarni yangilash va yangilanishni talab etuvchi holatlar yuzaga kelmoqda. An'anaviy metodlarga innovatsion usullarni qo‘shish iqtisodiy ta'limni samarali qilishda yordam beradi. Innovatsion metodlar yordamida talabalar nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko‘nikmalarni ham egallashadi. Masalan, real iqtisodiy ma'lumotlar asosida tahlillarni amalga oshirish, regressiya modellari yaratish, prognozlar qilish kabi amaliy mashg‘ulotlar talabalar uchun an'anaviy metodlarga nisbatan samaraliroq bo‘ladi. Bundan tashqari, interaktiv platformalar va statistik dasturlar yordamida talabalar iqtisodiy jarayonlarni o‘z vaqtida tahlil qilish va o‘zgaruvchan iqtisodiy sharoitlarda qarorlar qabul qilishni o‘rganadilar. Shu bilan birga, bunday metodlar talabalar uchun iqtisodiy tahlil qilishni yanada qiziqarli va amaliy qilish imkonini beradi.

Xulosa sifatida shuni aytib o’tish mumkinki, ekonometrika fanini o‘qitish jarayonida innovatsion usullarni qo‘llash talabalarga nafaqat teoriyalarga oid bilimlarni, balki iqtisodiy tahlil va prognozlar qilishni o‘rgatish uchun zarur

ko‘nikmalarni ham beradi. Innovatsion yondashuvlar, shuningdek, o‘qituvchilarga ham ta'lim jarayonini samarali boshqarish imkonini beradi va umumiy o‘quv natijalarini yaxshilashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Habibullayev I., Utanov B. „Ekonometrika asoslari’’. O’quv qo’llanma. Toshkent (2018y)
2. Nasriddinov G. „Ekonometrika’’. O’quv qo’llanma. Toshkent (2020).
3. Xodiyev B.Y., SHodiyev T.SH., Berkinov B.B „Ekonometrika’’.O’quv qo’llanma. Toshkent. (2022y).

QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINING ISHLAB CHIQARISH JARAYONLARINI KO'P OMILLI EKONOMETRIK MODELLARINI ISHLAB CHIQISH

X.Muydinov
TDIU Andijon fakulteti o‘qituvchisi
Kamoliddinov Ozodbek Ziyoyiddin o‘g‘li
TDIU Andijon fakulteti 2-kurs talabasi

Annotatsiya

Ushbu ilmiy maqolada qishloq xo‘jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish jarayoniga ta’sir qiluvchi asosiy omillarni ko‘p omilli ekonometrik modellar yordamida tahlil qilish masalasi ko‘rib chiqilgan. Talaba sifatida maqolani yozishdan asosiy maqsadim – iqtisodiy tahlil vositalari orqali ishlab chiqarish samaradorligini aniqlash va uni oshirishga doir tavsiyalar ishlab chiqishdir. Tadqiqot doirasida yer maydoni, mehnat resurslari, texnika bilan ta’minlanganlik, o‘g‘it miqdori kabi omillar asosiy mustaqil o‘zgaruvchilar sifatida tanlandi. Ushbu omillarning hosil hajmiga qanday ta’sir qilishi ekonometrik model orqali tahlil qilinadi. Olingan natijalar asosida qishloq xo‘jaligi sohasidagi resurslardan samarali foydalanish bo‘yicha xulosa va amaliy takliflar berildi.

Kalit so‘zlar: qishloq xo‘jaligi, iqtisodiy o‘sish, iqtisodiy tahlil, ko‘p omilli ekonometrik model, qishloq xo‘jaligi mahsulotlari, yer resurslari, mehnat resurslari, texnikalardan foydalanish, o‘g‘itlar, ob-havo omillari, ekonometrik tahlil, iqlim o‘zgarishlari, barqaror ishlab chiqarish, qishloq xo‘jaligi sektori, resurslardan samarali foydalanish, innovatsion texnologiyalar, texnika bilan ta’minlanish, mahsuldorlik,